

Kohanimenõukogu koosolek
PROTOKOLL nr 121

Tallinn

13.10.2022

nr 14-4/9-1

Algus kell: 14:00

lõpp kell: 15:30

Juhatas: Mart Uusjärv

Protokollis: Timo Torm

Võtsid osa: Martin Kulp, Mall Leht, Peeter Päll, Pikne Kama, Ilmar Tomusk, Evar Saar, Raivo Aunap, Liisi Lumiste, Olev Veskimäe, Marja Kallasmaa, Taavi Pae

Puudusid: Uudo Timm

Kutsutud: Olivia Taluste

PÄEVAKORD:

1. Kohanimeseadusest
2. Sobimatutest pühendusnimedest
3. Arvamuse andmine Narva tänavanimede osas
4. Pihuste küla ennistamisest
5. ADS-i määrupest
6. Muud teemad

1) Kohanimeseadusest

Martin Kulp tutvustab kohanimenõukogule kohanimeseaduse võimalikke muudatusi. Ta selgitab, et muudatuste jõustumise korral tekiks riigihalduse ministrile õigus muuta kohanimeseadusega vastuolus olevaid pühendusnimesid, kui kohalik omavalitsus seda teinud ei ole.

Pikne Kama uurib, kuidas saab kohanimi olla Eesti aja- ja kultuuriloole mittevastav. Ta selgitab, et kui kohanimi on juba kunagi määratud, siis on see osa aja- ja kultuuriloost.

Peeter Päll toob välja, et parem sõnastus oleks „Eesti aja- ja kultuurilooga sobimatu.“

Kohanimenõukogu liikmed nõustuvad Peeter Pälli arvamusega.

OTSUSTATI: Võtta info teadmiseks.

2) Sobimatutest pühendusnimedest

Timo Torm selgitab, et seoses kohanimeseaduse muudatustega tekkis vajadus hinnata kohanimeseaduse muutmise võimalikke mõjusid, mistõttu tuli läbi vaadata Eestis kehtivate pühendusnimede nimekiri ning selgitada välja, millised pühendusnimed võivad kohanimeseadusega vastuolus olla. Ta lisab, et nende nimede osas, mis võivad kohanimeseadusega vastuolus olla, on plaan tellida ajaloolaste eksperthinnang.

Timo Torm toob välja, et avalikele andmetele tuginedes on lisaks Ancis Daumani nimelisele tänavale ning Albert-August Tiimanni nimelisele tänavale kohanimeseadusega vastuolus järgmised kohanimed:

1. Aleksei Juhhanovi tänav
2. Arsent Bastrakovi tänav
3. Benito Agirre tänav
4. Igor Grafovi tänav
5. Mihhail Gorbatši tänav
6. 26. juuli tänav
7. Valeri Tškalovi tänav

Timo Torm uurib, kas kohanimenõukogu liikmete arvates on veel kohanimesid, mis võivad kohanimeseadusega vastuolus olla.

Peeter Päll toob välja, et ka Sillamäel asuv Mihhail Rumjantsevi nimeline pühendusnimi võib kohanimeseadusega vastuolus olla. Ta lisab, et selle nime osas võiks ka ajaloolaste eksperthinnangu küsida.

OTSUSTATI: Küsida ajaloolastelt täiendavat infot Mihhail Rumjantsevi, Aleksei Juhhanovi, Arsent Bastrakovi, Benito Agirre, Igor Grafovi, Mihhail Gorbatši ning Valeri Tškalovi osas.

3) Arvamuse andmine Narva tänavanimede osas

Timo Torm selgitab, et Narva linnavalitsus on algatanud Narva linnas asuvate tänavate ning platside nimede muutmise protsessi. Ta toob välja, et Narva nimekomisjon arutas tänavanimedega seonduvat 23.09.2022 toimunud nimekomisjoni koosolekul ning tänavate ümbernimetamise ettepanekud on järgmised:

Aleksei Juhhanovi tänav – Väike-Rakvere tänav

Arsenti Bastrakovi tänav – Masina tänav

Igor Grafovi tänav – Madise tänav

Mihhail Gorbatši tänav – Seedri tänav

26. juuli tänav – Juuli tänav

Timo Torm lisab, et kuna eelpool mainitud nimed on kohanimeseadusega vastuolus, siis nende nimede muutmiseks Narva linnavalitsusel riigihalduse ministri nõusolekut vaja ei ole.

Lisaks eelpool mainitud nimedele plaanib Narva linnavalitsus muuta veel osade tänavate nimesid, mis on nõukogude aegsed- ja meelsed, kuid ei ole kohanimeseadusega otseses vastuolus. Nende nimede muutmise osas tuleb kohanimenõukogul anda riigihalduse ministrile arvamusi:

Partisani tänav – Reeküla tänav

Proletariaadi tänav – Staadioni tänav

1. mai tänav – Jaama tänav

Vassili Gerassimovi tänav - Johann Ludwig von Knoop'i tänav

Võidu park – Joala park

Mart Uusjärv palub kohanimenõukogu liikmete arvamusi Narva nimekomisjoni ettepanekute osas.

Kohanimenõukogu liikmed leiavad, et Narva nimekomisjoni ettepanekud uute tänavanimede osas on sobivad.

OTSUSTATI:

- 1. Võtta info teadmiseks.**
- 2. Narva nimekomisjoni ettepanekud uute tänavanimede osas on sobivad.**

4) Pihuste küla ennistamisest

Timo Torm selgitab, et Räpina Vallavolikogu 20.06.2018 otsuse nr 1-3/32 „Asustusjaotuse muutmise algatamine“ alusel algatati endise Pihuste küla piiresse jäävate elanike taotlusel Meeksi ja Jõepera küla asustusjaotuse muutmine ajaloolise Pihuste küla ennistamise eesmärgil. Räpina Vallavalitsus küsis 27.08.2018 Võru Instituudi seisukohta Pihuste küla ennistamise kohta. Võru Instituut vastuskirjaga 27.08.2018 kiidab heaks küla ennistamise ja soovib võtta külanimena kasutusele Pihosi, mis on vana ja tänapäeval laialt tuntud kohalik hääldus. Veel märgitakse kirjas, et kohalik nimekuju on iseendast ka Pihostõ.

Timo Torm lisab, et Räpina Vallavalitsus palub kohanimenõukogu arvamust ajaloolise küla ennistamisel *Pihuste* küla nime kasutusele võtu kohta. Ta palub kohanimenõukogu liikmete arvamust *Pihuste* küla nime kasutusele võtu kohta.

Evar Saar toob välja, et tema soovib ennistatava küla nimeks valida kahe kõnekeeles levinud variandi vahel - kas *Pihosi* või *Pihoste*. Need on rahvalikus kasutuses mõlemad tuntud, si-lõpuline variant esineb ka mitmetes teistes Kagu-Eesti külanimedes rööpselt ste-(stõ-) lõpulise variandi kõrval. Selles kohas oli si-lõpp tema enda 1997. a tehtud välitöö järgi rohkem kasutusel kui ste-lõpp.

Evar Saar lisab, et nimekuju *Pihosi* on tänapäevaks mõnevõrra rohkem kinnistunud kirjalikus kasutuses (Eesti põhikaart, Eesti kohanimeraamat). Mehikoormas elav ja kohalikku keelt peensusteni tundev isik on kinnitanud, et tänapäeval kasutatakse külanime nii *Pihosi* kui *Pihoste*.

Evar Saar on seisukohal, et vältida tuleks -u kasutamist nimes *Pihuste*, mis ei ole Põhja-Räpina kohalikule keelekujule vähimalgi määral omane.

Kohanimenõukogu liikmed nõustuvad Evar Saare arvamusega.

OTSUSTATI: Kohanimenõukogu soovitab küla ennistamisel kasutada nimekuju *Pihosi* või *Pihoste*.

5) ADS-i määrusest

Mall Leht selgitab, et valminud on eelnõu ADS-i määruse muutmiseks. Ta lisab, et määruse eelnõu täpsustab, millised maaüksuste nimed on ebasobivad, sh sätestab, et ebasobivaid nimesid ei tekiks juurde. Erandina antakse võimalus säilitada enne määruse jõustumist antud ebasobivad nimed, mis ei ole regulatsiooniga kooskõlas, eesmärgiga säilitada ajaloolised nimed, millega on maaomanikud juba harjunud.

Mall Leht toob välja, et määrus koosneb neljast punktist. **Punktiga 1** tunnistatakse § 13 lõike 4 punktid 1 ja 5 kehtetuks. Nende punktide sisu sätestatakse § 13 uue lõike 4¹ punktides 1 ja 2.

Punktiga 2 lisatakse § 13 uued lõiked 4¹ ja 4² maaüksuste ja hoonete nimede kohta koos erandiga. Seni kehtis § 13 lõike 4 punktidega 1 ja 5 reguleeritu kogu koha-aadressi kohta, kuid uus lõige 4¹ piirab nimetatud sõnade kasutamise ainult maaüksuste ja hoonete nimedes. See tähendab, et piirang ei kehti liikluspinna nimedele ega nende järgi määratud koha-aadressidele. Ruumiandmete seaduse § 40 lõike 3 kohaselt on koha-aadress territooriumi haldusjaotuse hierarhiast ja ametlikest kohanimedest lähtuv aadressiobjekti tekstilis-numbriline kirje. Uues lõikes 4¹ on kaks punkti, mille kohaselt ei kasutata maaüksuse ega hoone nimes, sealhulgas käändes, järgmist:

1) piisava eristusvõimeta ega juurdemõeldavaid sõnu, nagu „number“, „krunt“, „maatükk“, „maaüksus“, „katastriüksus“, „talu“, „maja“, „kodu“;

2) nimetuumana järgmisi maakonna, omavalitsuse, asustusüksuse, liikluspinna ja väikekoha liigisõnu: „tänav“, „tee“, „puiestee“, „maantee“, „ringtee“, „allee“, „põik“, „väikekoht“, „küla“, „vald“, „linn“, „alev“ ja „alevik“. Nimetuum on kohanimi ilma liigisõnata ja hargtäiendita. Liigisõna on kohanime osa, mis näitab nimetatava koha liiki (tänav, tee, saar, jõgi, linn jne); on mõnel juhul nimetuumaga kokkukirjutatav (nt Munamägi). Hargtäiend on kohanime täiendosa, mis lisab mõnele korduvale nimele eristava tunnuse. Tüüpilisi hargtäiendeid on nt Vana- (vrd Vana- ja Uue-Võidu), Suur(e)- (Suur- ja Väike-Karja). Seega kui varasema lõike 4 punkti 1 kohaselt ei tohtinud koha-aadressis sisalduda näiteks „Maja tänav“, on see maaüksuse nimes eelnõu määrusena jõustumise järel lõike 4¹ punkti 1 ja lõike

4² koosmõjust tulenevalt lubatud. Jätakuvalt on keelatud näiteks maaüksuse nimi „Raja maja“, kuna „maja“ liigisõnana ei loo seesuguses nimes lisaeristust. Nimelt on väga paljudel maaüksustel majad ja selle ametlikus maaüksuse nimes välja toomine ei ole vajalik.

Sätetes loetletud sõnade kasutamine maaüksuse ja hoone nimes on eelnõu kohaselt keelatud ka käändes (näiteks Krundi, Aleviku, Tänav). See täpsustus on vajalik, et ei tekiks mitmetimõistetavust. Nimelt on senise praktika kohaselt tekkinud arusaamatusi, kas sõnad on keelatud ainult nimetavas või ka omastavas käändes.

Uue §-ga 23 sätestatakse erand, et enne 10.11.2022 määratud § 13 lõike 4¹ punktis 2 sätestatud põhimõttega vastuolus olevat nime ei pea muutma. Erand on vajalik selleks, et kaitsta ajalooliselt väärtuslikke kohanimesid, arvestades **kohanimeseaduse § 1 lõikes 2 sätestatud põhimõtet**. Seega ei pea inimesed muutma oma elukoha ajaloolist aadressi. Erand ei puuduta § 13 lõike 4¹ punktis 1 sätestatuga vastuolus olevaid nimesid, sest eristusvõimeta ja juurde mõeldavate sõnade lubamine ametlikes koha-aadressides on eksitav ega aita tagada objektide leitavust ning need nimed tuleb muuta.

Mart Uusjärv uurib, kui paljusid katastriüksuseid mõjutab see, et eristusvõimetud nimed tuleb ikkagi ka uue regulatsiooni alusel ära muuta.

Mall Leht selgitab, et hetkel konkreetset numbrit teada ei ole. Ta arwab, et neid võib olla järgi jäänud suurusjärgus alla 50, sest nende muutmisega ei ole olnud ka seni sisulisi probleeme. Erandiga alles jäävate nimede osas on eelnõu seletuskirjas välja toodud järgmine: lähiaadresse, mis sisaldavad nimetuamana lubamatuid sõnu on kokku 566. Neist 212 on hoonestatud maaüksused. Neist omakorda umbes 80 juhul on nimi kasutuses enne 1940. aastat. Umbes 60 üksuse lähiaadressi muutmise vajadus tuleneb mõnest teisest õigusaktist või aadressiandmete süsteemi määrase mõnest teisest sättest ja need tuleb muuta sõltumata eelnõuga kavandatud muudatustest.

Evar Saar uurib, kas näiteks „Puiestee“ või „Allee“ talunimena käändes sobiks uue kohanime määramisel.

Mall Leht vastab, et uute kohanimede määramisel erand ei kehti, sest sellised nimed tekitavad nimepäringutes palju segadust.

Mart Uusjärv uurib kohanimenõukogu liikmete arvamust määrase eelnõu osas.

Peeter Päll toob välja, et kompromissina, et ajaloolised nimed säilivad, on ta määrase sõnastusega nõus.

Evar Saar ja Marja Kallasmaa toovad välja, et nemad jäävad eriarvamusele.

Marja Kallasmaa toob välja, et sõnu „maja“, „tal“ ja „kodu“ võiks endiselt saada maaüksuse nimes kasutada.

Evar Saar nõustub Marja Kallasmaaga ning selgitab, et kui näiteks Kaasiku maaüksus jaotakse kaheks erinevaks maaüksuseks ning sellele maaüksusele, millel paikneb hoone, määratakse nimeks „Kaasikutalu“ või „Kaasikumaja“, siis see on igati loogiline nimemääramise põhimõte.

Mall Leht selgitab, et sõnu „maja“, „talu“ ning „kodu“ on lubatud, kui need on liitsõna osad.

Evar Saar toob välja, et tulevikus võiksid olla ka näiteks „Puiestee“, „Allee“, „Tee“ ja „Tänav“ maaüksuse nimes lubatud.

OTSUSTATI: Võtta info teadmiseks.

6) Muud teemad

Timo Torm teatab, et sel aastal on plaanis kohanimepäev korraldada detsembri alguses Haapsalus.

Timo Torm teatab, et ÜRO kohanimeekspertide Balti jaotise kohtumine toimub 15.-17. märts 2023. aastal Varssavis.

OTSUSTATI: Võtta info teadmiseks.

(allkirjastatud digitaalselt)

Mart Uusjärv

Koosoleku juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Timo Torm

Protokollija